

TEKSTIILITEHNOLOOG IV

EESSÕNA

Eesti kutsekvalifikatsioonisüsteemis on võimalik kehtestada kvalifikatsiooninõudeid viiel tasemel. I tase on madalaim ja V tase kõrgeim (vt lisa A – Kutsekvalifikatsioonisüsteemi terminid). Kõik kutsed ei eelda kvalifikatsioonitasemete fikseerimist I kuni V tasemeni. Iga konkreetse kutse kvalifikatsioonitasemed, sealhulgas vajaduse korral ka haridusnõuded, määrab kindlaks kutsenõukogu.

See kutsestandard sisaldab asjaomaste institutsioonide poolt kokkulepitud nõudeid tekstiilitehnoloogi IV kvalifikatsioonile.

Kutsestandardi kavandi koostas Kergetööstuse Kutsenõukogu juurde moodustatud tekstiilitööstuse töörühm koosseisus:

Inna Soonurm	Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus
Kalev Lember	Norrison OÜ, Võru Rõivas OÜ
Priit Tamm	Mistra-Autex AS
Ljudmilla Morina	Narva Kutseõppekeskus
Eve-Helle Vaidla	AS Suva
Lilia Zadorožnjuk	Tallinna Tööstushariduskeskus
Tiina Verner	AS Baltex 2000

Ajavahemikus 11. – 19. mai 2004 viidi läbi kutsestandardi kavandi arvamusküsitlus, millesse kaasati Kergetööstuse Kutsekõukogu liikmed ning 21 ettevõtte ja koolitaja esindajad Eesti erinevatest piirkondadest.

Tekstiilitehnoloogi IV kvalifikatsiooni sisaldava kutsestandardi lõppredaktsiooni koostamisel on töörühm arvestanud kutsestandardi kavandi kohta arvamusküsitlusel tehtud ettepanekuid ja märkusi.

Tekstiilitehnoloogi IV kutsekvalifikatsiooni sisaldav kutsestandard on koostatud esmakordselt.

Tekstiilitehnoloogi IV kutsekvalifikatsiooni sisaldav kutsestandard on kinnitatud 7. juunil 2004. a. Kergetööstuse Kutsenõukogu otsusega nr. 8

Kutsestandardis sisalduv kvalifikatsioon on kantud kutseregistrisse.

1 KASUTUSALA

Kutsestandardite kasutusala on järgmine:

- 1) töötajate kvalifikatsiooninõuete kindlaksmääramine
- 2) õppekavade, koolitusprogrammide väljatöötamine
- 3) eksaminõuete väljatöötamine, kutsekvalifikatsiooni tõendamine ja hindamine
- 4) aluse andmine rahvusvaheliste kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide võrdlemiseks

2 STATISTILISED TÄHISED

Eesti Majanduse Tegevusalade Klassifikaatori¹ järgi kuulub tekstiilitehnoloogi tegevus tekstiilitootmise valdkonda, kood 17.

Ametite Klassifikaatori² järgi kuulub tekstiilitehnoloog 2. pearühma “Tippspetsialistid”, kood 2149.

3 KUTSENIMETUS JA KUTSEKVALIFIKATSIOONI TASE

Eesti keeles:	Tekstiilitehnoloog IV
Inglise keeles:	Textile technologist IV
Vene keeles:	Технолог текстильного производства IV

4 KUTSEKIRJELDUS

Tekstiilitööstus hõlmab tekstiilkiudude ettevalmistamist ja ketramist, riidekudumist, tekstiili viimistlemist, õmmeldud tekstiiltoodete tootmist (v.a rõivad), muud tekstiilitootmist (sh vaipade ja vaipkatete tootmist ning lausriide ja lausriidest toodete tootmist), silmkoe- ja heegelkanga (trikookanga) tootmist ning silmkoe- ja heegeltoodete tootmist.

Tekstiilitehnoloog spetsialiseerub oma töös erinevatele tekstiilitootmise valdkondadele (vt lisa B) omades põhjalikke teadmisi ja oskusi oma spetsialiseerumise valdkonnast ning ülevaatlikke teadmisi teistest tekstiilitootmise valdkondadest.

Tekstiilitehnoloogi töö sisuks on tehnoloogilise protsessi korraldamine, kontroll ja seire kõigis tootmisprotsessi etappides ning tootearendus.

Tekstiilitehnoloogi tööülesannete hulka võib kuuluda tooraine, materjalide ja seadmete valik, tehnoloogilise protsessi väljatöötamine, juurutamine ja kontrollimine, tehnoloogiliste parameetrite määratlemine ning töö normeerimine. Tekstiilitehnoloogi ülesanne on tagada valmistoodete ja tootmisprotsessi kvaliteet.

Tekstiilitehnoloogi töö eeldab analüüsivõimet, iseseisvat ja kiiret otsustamis- ning väga head organiseerimisvõimet. Töö nõuab probleemide nägemise ja nende lahendamise oskust, arenenud sõnastamisoskust, pinge- ja stressitaluvust ning korrektsust ja täpsust.

¹ Statistical classification of economics activities in the European Community (NACE) eestistatud versioon

² International Standard Classification of Occupations (ISCO-88) eestistatud versioon

Tööga toimetuleku oluliseks eelduseks on väga hea suhtlemisoskus, enesekindlus, kehtestavus, võime inimesi mõjutada ning oskus kujundada koostöövalmis meeskond. Tekstiilitööstuse tehnoloogia kiire areng eeldab pidevat enesetäiendamist. Vajalik on inimeste ja materiaalsete ressursside juhtimise oskus, orienteeritus tulemusele ja paindlikkus.

Oluline on hea nägemine ning värvide ja toonide eristamise võime.

Tekstiilitehnoloogi töökeskkonnas võib olla müra. Tekstiilkiudude töötlemisel ja seadmete puhastamisel tekkiv tolm võib tundlikel inimestel põhjustada allergiat.

Tekstiilitehnoloog IV kutsekvalifikatsiooni saab taotleda lähtuvalt tekstiilitootmise valdkonnast, millele on töö käigus spetsialiseerunud (vt lisa B).

Tekstiilitehnoloog IV kutsekvalifikatsiooni taotlemisel on nõutav:

- erialane kõrgharidus ja 2-aastane töökogemus valitud spetsialiseerumise valdkonnas *või*
- erialane kutsekeskharidus, täiendkoolitus ja 5-aastane töökogemus valitud spetsialiseerumise valdkonnas.

5 KUTSEOSKUSNÕUDED

5.1 Üldoskused ja -teadmised (vt lisa C)

5.1.1 Majandus – kesktase

- 1) rahvusvaheline majandus
- 2) majandusarvestus ja finantsjuhtimine
- 3) turundus
 - a) turunduse ja tootearenduse vahelised seosed
 - b) tootearenduse ja tootmise vahelised seosed
 - c) turunduse ja tootmise vahelised seosed

5.1.2 Õigusaktid – kesktase

- 1) tööõigus
- 2) kutsetegevust reguleerivad õigusaktid

5.1.3 Töökeskkonna ohutus

- 1) tervishoid ja ergonoomia
- 2) tuleohutus
- 3) elektriõhutus
- 4) masinate ja seadmete ohutus
- 5) tööõnnetused ja esmaabi andmine
- 6) isikukaitsevahendid
- 7) tegutsemine ohuolukordades

5.1.4 Keskkonnaohutus

5.1.5 Suhtlemine – kesktase

- 1) suhtlemistehnikad
- 2) kuulamisoskused
- 3) kehtestav käitumine
- 4) konfliktidega toimetuleku oskused
- 5) probleemide lahendamise oskused

5.1.6 Arvutioskus - AO1 – AO7 (vt lisa D)

5.1.7 Keeleoskus (vt lisa E)

- 1) eesti keel - kõrgtase
- 2) inglise keel – kesktase
- 3) teine võõrkeel – algtase

- 5.1.8 Juhtimine – kesktase
- 5.1.9 Psühholoogia – kesktase

5.2 Põhioskused ja -teadmised

Tekstiilitootmise alased oskused ja teadmised, mis on ühised kõikide tootmisvaldkondade tekstiilitehnoloogidele.

- 5.2.1 Kergetööstuse, sh tekstiilitootmise ajalugu ja arengusuunad
- 5.2.2 Kutsealane terminoloogia eesti ja inglise keeles – kõrgtase
- 5.2.3 Tehnoloogilise dokumentatsiooni lugemine ja koostamine – kõrgtase
- 5.2.4 Tekstiilkiudude ja -materjalide liigid ja omadused
- 5.2.5 Üldteadmised tekstiilitootmise tehnoloogilistest protsessidest (vt lisa B)
- 5.2.6 Üldteadmised õmblemisest sh õmblusmaterjalide omadused lähtuvalt töötlemistehnoloogiast ja tekstiiliseadmete võimalustest
- 5.2.7 Toodete liigid ja neile esitatavad nõuded
- 5.2.8 Sortimendi struktuur lähtuvalt kasutatud materjalidest, sidustest, valmistamise ja viimistlemise viisidest
- 5.2.9 Tootmise efektiivsust iseloomustavad näitajad ja mõjutavad tegurid
- 5.2.10 Tootmise efektiivsuse planeerimine ja analüüs – kõrgtase
- 5.2.11 Kvaliteedijuhtimine ja seda reguleerivad standardid ning õigusaktid – kõrgtase

5.3 Erioscused ja -teadmised

Oskused ja teadmised, mida tuleb valitud tekstiilitootmise valdkonnas (vt lisa B) omada kõrgtasemel.

- 5.3.1 Tooraine ja materjalide omadused ja valik – kõrgtase
- 5.3.2 Toodete liigid ja nende projekteerimine, katsetamine, testimine – kõrgtase
- 5.3.3 Seadmete ehitus, tööpõhimõtted, kasutusvõimalused ja valik – kõrgtase
- 5.3.4 Tehnoloogiliste protsesside väljatöötamine – kõrgtase

5.4 Isikuomadused ja võimed

- 1) kontsentreerumisvõime
- 2) loogiline mõtlemine
- 3) kohanemisvõime (pinge- ja stressitaluvus)
- 4) vastutusvõime (usaldatavus, kohusetunne, enesedistsipliin)
- 5) iseseisvus
- 6) hoolikus ja täpsus
- 7) koostöövalmidus, meeskonnatööoskus
- 8) õpivalmidus
- 9) kannatlikkus, püsivus
- 10) hea mälu
- 11) avatus muudatustele
- 12) kehtestavus
- 13) enesekindlus
- 14) delegerimisvõime
- 15) ruumiline kujutlusvõime

6 KEHTIVUSAEG

Kutsestandard kehtib 4 aastat. Vastavalt vajadusele võib standardit muuta enne standardi kehtivusaja lõppu.

KUTSEKVALIFIKATSIOONISÜSTEEMI TERMINID

Kutsestandard – dokument, mis määrab kindlaks kutsekvalifikatsioonist tulenevad nõuded teadmiste, oskuste, vilumuste, kogemuste, väärtushinnangute ja isikuomadustele.

Kutsekvalifikatsioon – antud kutsealal nõutav kompetentsuse tase, mida tunnustatakse kas reguleeritud, ajalooliselt või rahvusvaheliselt kujunenud nõuete alusel.

Kutsekvalifikatsioonisüsteemis on viis taset, kusjuures I tase on madalaim ja V tase kõrgeim.

I tase – töötaja täidab tööülesandeid ühesuguses olukorras, on omandanud kutsealased oskused ja teadmised enamasti kutsealasel väljaõppel, võib vajada juhendamist töö käigus, vastutab oma tööülesannete täitmise eest;

II tase – töötaja täidab tööülesandeid erisuguses olukorras, lisaks enamasti kutsealasel väljaõppel omandatud oskustele ja teadmiste omab vilumust ja kogemust, töötab iseseisvalt, vastutab oma tööülesannete täitmise eest;

III tase – töötaja täidab tööülesandeid erisuguses ja vahelduvas olukorras, lisaks enamasti kutsealasel väljaõppel omandatud oskustele ja teadmiste ning vilumuste ja kogemuste omab meisterlikkust, valmisolekut kutsealaste oskuste ja teadmiste edasiandmiseks, korraldab ressursside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle eest;

IV tase – töötaja täidab analüüsimist ja otsustamist eeldavaid tööülesandeid muutuv olukorras, omab kutsealaseid teadmisi ja oskusi; korraldab ressursside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle eest;

V tase – töötaja täidab teadmiste laiendamist, probleemide lahendamist, teaduslike teooriate ja mõistete rakendamist, olemasolevate teadmiste analüüsimist, süstematiseerimist ja edasiarendamist ning õpetamist eeldavaid tööülesandeid muutuv olukorras, omab laialdasi kutsealaseid teadmisi ja oskusi, korraldab ressursside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle eest.

Kõik kutsed ei eelda kvalifikatsioonitasemete fikseerimist I kuni V tasemeni. Iga konkreetse kutse kvalifikatsioonitasemed, sealhulgas vajaduse korral ka haridusnõuded, määrab kindlaks kutsenõukogu.

TEKSTIILITOOTMISE JA TEKSTIILITEHNOLOOGI SPETSIALISEERUMISE VALDKONNAD³

1. Tekstiilkiudude ettevalmistamine ja ketramine

- 1.1 Puuvillakiudude ettevalmistamine ja ketramine
- 1.2 Kraasvillakiudude ettevalmistamine ja ketramine
- 1.3 Kammvillakiudude ettevalmistamine ja ketramine
- 1.4 Linakiudude ettevalmistamine ja ketramine
- 1.5 Siidi sh siidijääkide korrutamise ja ettevalmistamine
- 1.6 Õmblusniidi tootmine
- 1.7 Muude tekstiilkiudude ettevalmistamine ja ketramine

2. Riidekudumine

- 2.1 Puuvillase riide kudumine
- 2.2 Kraasvillase riide kudumine
- 2.3 Kammvillase riide kudumine
- 2.4 Siidriide kudumine
- 2.5 Muu riidekudumine

3. Tekstiili viimistlemine

4. Õmmeldud tekstiiltoodete tootmine (v.a rõivad)

5. Muu tekstiilitootmine

- 5.1 Vaipade ja vaipkatete tootmine
- 5.2 Nööride, köite, ja võrgulina tootmine
- 5.3 Lausriide ja lausriidest toodete tootmine, v.a rõivad
- 5.4 Mujal klassifitseerimata tekstiiltoodete tootmine

6. Silmkoe- ja heegelkanga (trikookanga) tootmine

7. Silmkoe ja heegeltoodete tootmine

- 7.1 Suka- ja sokitootmine
- 7.2 Silmkoeliste ja heegeldatud pulloveride, kampsunite jms toodete tootmine

³ Valdkonnad lähtuvad Eesti Majanduse Tegevusalade Klassifikaatorist (EMTAK 2003), mis on NACE (Statistical classification of economic activities in the European Community) eestistatud versioon

KUTSEOSKUSNÕUDED

Üldoskused ja -teadmised – tegevusvaldkondi läbivad nõuded üldistele oskustele ja teadmistele.

Põhioskused ja -teadmised – kutsealal tegutsemiseks vajalikud nõuded oskustele ja teadmistele.

Erioscused ja -teadmised – nõuded oskustele ja teadmistele, mis on seotud spetsialiseerumisega.

Lisaoskused ja -teadmised – soovituslikud oskused ja teadmised, mis toetavad ja laiendavad kutseoskusi või seonduvad lisakvalifikatsiooniga.

Isikuomadused ja võimed – nõuded kutsealal töötamiseks eeldatavatele isiku- ja isiksuslikele omadustele ja füüsilistele võimetele.

KONKREETSETE TEADMISTE JA OSKUSTE TASEMETE KIRJELDUSED

Algtase – mõistete, faktide ja põhimõtete teadmine; põhiliste töövõtete valdamine.

Kesktaase – mõistete ja faktide tõlgendamine ja võrdlemine, seoste loomine; mitmekesiste töövõtete valdamine.

Kõrgtase – seostatud faktide alusel analüüsimine, prognoosimine, järeldamine, üldistamine, hindamine; mitmekesiste keerukate töövõtete valdamine.

ARVUTI KASUTAMISE OSKUS

Arvutikasutaja oskustunnistus – AO (ECDL/ICDL – The European Computer Driving Licence/The International Computer Driving Licence) tõendab selle omaja praktilisi põhioskusi laiatarbe tarkvara kasutamisel. (AO tunnistuse omamine ei ole kutsekvalifikatsiooni taotlemisel kohustuslik.)

7 moodulit:

AO1 – Infotehnoloogia põhimõisted ja infoühiskond

AO2 – Arvuti kasutamine ja failihaldus

AO3 – Tekstitöötlus

AO4 – Tabelitöötlus

AO5 – Andmebaasid

AO6 – Esitlus

AO7 – Informatsioon ja kommunikatsioon

AO1 INFOTEHNOLOOGIA PÕHIMÕISTED JA INFOÜHISKOND

1. Põhimõisted
2. Riistvara
3. Mälu
4. Tarkvara
5. Arvutivõrgud
6. Arvutid igapäevaelus
7. Infotehnoloogia ja ühiskond
8. Turvalisus, õiguskaitse ja seadusandlus
9. Infotehnoloogia ja Eesti

AO2 ARVUTI KASUTAMINE JA FAILIHALDUS

1. Elementaarskused
2. Töölaud
3. Failihaldus
4. Failide lihtne redigeerimine
5. Prindihaldus

AO3 TEKSTITÖÖTLUS

1. Alustamine
2. Põhioperatsioonid
3. Kujundamine (vormindamine)
4. Dokumendi viimistlemine
5. Printimine
6. Muud oskused

AO4 TABELITÖÖTLUS

1. Elementaarskused
2. Põhioperatsioonid
3. Valemid ja funktsioonid
4. Kujundamine (vormindamine)
5. Diagrammid ja objektid
6. Printimine

AO5 ANDMEBAASID

1. Alustamine
2. Andmebaasi loomine
3. Vormi kasutamine
4. Informatsiooni otsimine
5. Aruanded

AO6 ESITLUS

1. Elementaaroskused
2. Põhitegevused
3. Vormindamine
4. Graafika ja diagrammid
5. Printimine ja levitamine
6. Slaidiseansi efektid
7. Slaidiseansi vaatamine

AO7 INFORMATSIOON JA KOMMUNIKATSIOON

1. Veebi kasutamise elementaaroskused
2. Veebis navigeerimine
3. Otsing veebis
4. Järjehoidjad (bookmarks)
5. Elektronposti kasutamise elementaaroskused
6. Kirjavahetus
7. Adresseerimine
8. Postkasti haldamine
9. Listid ja uudisgrupid

KEELTE OSKUSTASEMETE KIRJELDUSED

Alljärgnevat nõuet on lähtunud Eesti Vabariigi keelseaduses kasutatavatest keeleoskustasemetest, laiendades samad nõuded võõrkeelele.

Eristatakse kolme keeleoskustaset:

Algtase – keele piiratud suuline ja elementaarne kirjalik oskus. Isik tuleb toime tuttavates keelekasutusolukordades, saab aru selgest kõnest igapäevaelu puudutavatel teemadel, mõistab üldjoontes lihtsama teksti sisu ning oskab täita lihtsaid tüüpdokumente ja kirjutada lühikesi tarbetekste.

Kesktaase – keele suuline ja piiratud kirjalik oskus. Isik tuleb toime mitmekesistes keelekasutusolukordades, saab aru normaalse tempoga kõnest, mõistab raskusteta igapäevaelu kajastavate tekstide sisu, suudab kirjutada oma tegevusvaldkonda puudutavaid tekste.

Kõrgtaase – keele suuline ja kirjalik oskus. Isik väljendab ennast vabalt, sõltumata keelekasutusolukorrast, saab aru ka kiire tempoga kõnest, mõistab raskusteta keerulisemate tekstide sisu, suudab kirjutada stiililt ja funktsioonilt erinevaid tekste.